

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет психології та соціальної роботи

(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра соціальної роботи

(повна назва кафедри)

Дипломна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему: **«Працевлаштування молоді: проблеми та шляхи їх вирішення в сучасних українських умовах»**
«Employment of young people: the problems and ways of their solution in modern Ukrainian conditions»

Виконала: студентка денної форми навчання
спеціальності 231 Соціальна робота
Вівсюк Вікторія Вікторівна

Керівник к.філософ.н., доц. Аблов А. Ф _____

Рецензент к.соц.н., ст. викладач кафедри політології,
соціології та соціальних комунікацій ОНАЗ
О. О. Попова Ветрова С. С.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ 4 від 29.11.2018 р.

Захищено на засіданні ЕК № 2
протокол № __ від __.12.2018 р.

Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою/шкалою ECTS/ бали)

В.о. завідувач кафедри

Голова ЕК

Гладченко С.В.

Чернецька Ю.І.

_____
(підпис)

_____
(підпис)

Одеса – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ УМОВАХ	8
1.1 Аналіз стану зайнятості та проблем працевлаштування молоді в Україні	8
1.2 Соціально-правові, організаційні, економічні та психологічні джерела проблем зайнятості і працевлаштування молоді в Україні	18
Висновки до першого розділу	27
РОЗДІЛ II. ТРУДОВА ЗАЙНЯТИСТЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ПОКАЗНИК БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В ЦІЛОМУ	29
2.1 Освітні чинники молодіжного безробіття	29
2.2 Дослідження ставлення молоді до проблем працевлаштування	34
Висновки до другого розділу	47
РОЗДІЛ III. НАПРЯМКИ І ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ У СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ УМОВАХ	49
3.1 Вдосконалення організаційних, економічних і правових механізмів працевлаштування молоді	49
3.2 Забезпечення відповідності рівня професійної кваліфікації молоді потребам ринку праці	65
Висновки до третього розділу	75
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	83
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність. З кожним роком на ринку праці вимоги до робітників зростають і молоді все важче влаштуватись на роботу. В умовах кризи пропозиція робочих місць значно скоротилися, а отже і шанси людини без стажу влаштуватись на роботу знизилися.

Згідно з соціологічними дослідженнями в Україні за останні роки в сфері зайнятості виникли наступні проблеми: зменшення кількості зайнятих в країні, посилення процесів трудової мобільності, збільшення чисельності зайнятих в тіньовому секторі, виникнення ринків дитячої праці, збільшення робочих міст для людей після пенсійного віку. Останнім часом ситуація загострилась у зв'язку із світовою фінансовою кризою, наслідками якої є скорочення обсягів виробництва, банкрутства промислових підприємств та фінансово-кредитних установ, масове звільнення працівників. В Україні ці проблеми загострились перехідним станом економіки, трансформацією усіх сфер суспільного життя, дефіцитом цінностей культури, відповідних потребам ринкової економіки, демократії, правової та соціальної держави. В цих умовах вирішення проблем безробіття в країні залежить від результатів системних змін усього українського суспільства і особливо від реформування української економічної системи та системи освіти і науки, розвитку ринку праці, вдосконалення економічних та організаційно-правових форм працевлаштування молоді. Працевлаштування молоді є невід'ємною складовою вирішення проблеми безробіття, від якої залежить добробут і перспективи стабільного соціального розвитку усього українського суспільства.

Молодь у сучасному суспільстві це найбільш малозабезпечена верства населення, у якій розрив між потребами й можливостями теж найбільший. Проблеми молодіжного працевлаштування викликають особливу тривогу, бо молодь – це майбутнє країни. Відсутність роботи є причиною зростання кількості абортів, розводів, кількості дітей-сиріт, тому що бідна молода сім'я

не в змозі прогодувати дитину. Молоді люди в світлі такого масового безробіття починають скептично відноситися до освіти, тому знайти дійсно гарного фахівця досить важко. Не треба також забувати про те, що злочини скоює найчастіше саме молодь. Через це підвищення безробіття серед молодого населення призводить до погіршення криміногенної ситуації в країні. Необхідно також враховувати, що через незадоволеність життя молоді люди вдаються до наркоманії та алкоголізму. Всі ці процеси призводять до знищення нації.

Вища освіта є визначальною для економічного і соціального розвитку, але в нашій країні вища освіта все більше перетворюється на бренд, через який в країні не вистачає людей з виробничими спеціальностями. А отже знайти роботу випускникам вузів з «популярними» спеціальностями вдвічі важче.

Одним з найбільш небажаних наслідків молодіжного безробіття є зниження трудової мотивації, затримки у формуванні способу життя працюючої людини в тих молодих людей, чиє трудове життя починається з безробіття. У зв'язку із цим держава й суспільство не повинні пасивно очікувати самонастроювання молодіжного ринку праці: потрібна науково обґрунтована політика регулювання молодіжної зайнятості.

Розробка механізму взаємодії всіх учасників соціально-трудоких відносин (держави, роботодавців, органів місцевої влади, громадських організацій) щодо питання зайнятості молоді, надання їй допомоги в адаптації до ринку праці та вивчення питань пов'язаних з проблемами працевлаштування молоді є надзвичайно актуальним й суспільно значимим.

Становище молоді на ринку праці, проблеми зайнятості та безробіття молоді, а також шляхи їх розв'язання в Україні досліджували О.В.Абашина, Д.П.Богиня, О.А.Грішнова, Л.М.Ільч, В.Л.Кравченко, М.С.Кривцова, І.М.Леган, Е.М.Лібанова, Н.Д.Лук'янченко, В.В.Онiкiєнко, М.І.Хмелярчук, О.В.Ягiрська, О.О.Яременко, інші вітчизняні вчені, дослідники.[1,8,35,34,37,39,41,42,45,56,76,82,84]

Вивченням проблемних аспектів молодіжної зайнятості займалися багато вчених-дослідників, серед яких: Л.М. Ємельяненко, А.М. Колот, Е.М. Лібанова, І.Є. Нос, В.В. Онікієнко, О.В. Раєвська, М.В. Семикіна та інші. [25,35,42,55,56,71,72] Автори розглядали ключові аспекти зайнятості молоді та обґрунтовували шляхи вирішення наявних проблем, зокрема з урахуванням необхідності збалансованого розвитку ринку праці.

Об'єкт дослідження: молодіжний ринок праці.

Предмет дослідження: проблеми та шляхи працевлаштування молоді у сучасних українських умовах

Мета роботи: визначити проблеми працевлаштування молоді у сучасних українських умовах та шляхи їх вирішення.

Щоб досягти поставленої мети необхідно розв'язати наступні **завдання:**

1. Проаналізувати стан зайнятості та проблеми працевлаштування молоді в сучасних українських умовах;
2. Виявити соціально-правові, організаційні, економічні та психологічні джерела проблем зайнятості і працевлаштування молоді в Україні;
3. Визначити освітні чинники молодіжного безробіття;
4. Провести та проаналізувати дослідження щодо ставлення молоді до проблем працевлаштування;
5. Розробити рекомендації щодо напрямків і шляхів вирішення проблем працевлаштування молоді у сучасних українських умовах;
6. Описати вдосконалення організаційних, економічних і правових механізмів працевлаштування молоді;
7. Розробити програму (проект) який буде направлений на забезпечення відповідності рівня професійної кваліфікації молоді потребам ринку праці.

Методи дослідження. Теоретичні: метод системного, комплексного підходу, індукції і дедукції, аналізу і синтезу, порівняння та узагальнення.

Емпіричні методи: статистики, опитування за допомогою розробленої анкети, що була розміщена в інтернет-ресурсі. Опитування проводилося методом анкетування в електронному режимі «Google Форми» з 01 вересня по 18 листопада 2018 року.

Експериментальною базою дослідження стали економіко-правовий факультет та факультет психології та соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. В експерименті брали участь студенти I-VI курсів. Загальний обсяг вибірки склав 90 осіб.

Практична значимість дослідження полягає в тому, що розроблена програма «Боротьба з безробіттям молоді», яка починається з підготовки спеціалістів відповідно до запитів ринку праці та має мету сприяти вирішенню проблеми працевлаштування, адже підприємства, організації та установи повинні вже заздалегідь готувати для себе фахівців, поки вони ще навчаються в вузах або професійно-технічних навчальних закладах – таким чином можна брати їх на оплачувану практику. Дана робота спрямована на зниження рівня безробіття серед молоді та налагодження взаємовигідної співпраці між підприємствами та освітніми закладами; на підвищення рівня знань та формування (вдосконалення системи набуття) практичних навичок у молодих фахівців, а також подальше працевлаштування молодих фахівців.

Апробація. Підсумки дипломної роботи, окремі її аспекти та одержані узагальнення і висновки були оприлюднені на двох науково-практичних конференціях: 74-ї щорічної студентської конференції Одеського національного університету імені І.І.Мечникова 26-27 квітня 2018 м. Одеса. Всеукраїнська науково-практична конференція «Гендерна конструкція соціуму: історія і сучасність» (26 - 27 квітня 2018 року, м. Одеса).

Публікації. Результати роботи висвітлено у двох тезах науково-практичних конференцій:

1. Вівсюк В. В. Соціально-економічні та психологічні фактори безробіття молоді в сучасних українських умовах / Вівсюк В. В. // Збірник тез доповідей 74-ї щорічної студентської конференції Одеського національного

університету імені І.І.Мечникова 26 - 27 квітня 2018 Одеса. - О.: ОНУ імені І.І.Мечникова, 2018 – С. 112 – 115.

2. Вівсюк В. В. Політика зайнятості молоді в Україні та // Всеукраїнська науково-практична конференція «Гендерна конструкція соціуму: історія і сучасність» 26 - 27 квітня 2018 року Одеса. - О.: ОНУ імені І.І.Мечникова, 2018 – С. 106–111

ВИСНОВКИ

Підвищення рівня працевлаштування сприятиме економічному зростанню України. Але подолання цієї проблеми потребує впровадження комплексу рішень, починаючи від адекватного розподілу державного замовлення при підготовці спеціалістів у навчальних закладах і закінчуючи проведенням масштабних економічних реформ та залученням інвестицій.

У роботі поставлена мета була досягнута: визначили проблеми працевлаштування молоді у сучасних українських умовах та шляхів їх вирішення.

Проаналізувавши стан зайнятості та проблеми працевлаштування молоді в сучасних українських умовах виокремлюємо, що до молоді відносяться громадяни України віком від 14 до 35 років. За даними Державної служби статистики за останні роки рівень безробіття серед осіб у віці 15-24 роки був удвічі вищий, ніж цей показник серед всіх вікових груп.

Сьогодні можна відзначити невідповідність рівня кваліфікації випускників (вікова група молоді 25–29 років) вимогам роботодавців - відсутність досвіду прийняття самостійних рішень, недостатні знання, необхідні для роботи в ринкових умовах, відсутність практичних навичок за набутою професією.

Також, важливо відмітити, що існує занепад значення професій технічної спрямованості для значної частини молодих людей.

Вікова група, що представлена молоддю 30–35 років, які вже давно зробили професійний вибір, мають кваліфікацію, достатній професійний і життєвий досвід, проте їх знання, навички, вміння та кваліфікація можуть бути застарілими в мінливих умовах ринку праці.

Рівень безробіття молоді, яка проживає в сільській місцевості, є помітно вищим, ніж серед молоді, що проживає у регіональних центрах. Основними причинами цього є не лише обмежена пропозиція робочих місць

у сільській місцевості, а й вплив повільного початку сезону основних робіт у селах.

Аргументовано, що безробіття молоді детерміноване негативним впливом екзогенних (світові економічні кризи, геополітичне напруження) та ендогенних чинників (недоліки в механізмах державного управління у сфері зайнятості молоді), які в сукупності призводять до появи низки проблем, основними з яких є: дисбаланс між потребами та пропозицією в робочій силі на молодіжному ринку праці, невідповідність підготовки молодих фахівців сучасним вимогам на ринку праці, низький рівень конкурентоспроможності випускників; низькі соціальні стандарти рівня життя, заробітна плата, які спонукають молодь до зовнішньої трудової міграції та еміграції або до роботи у «тіньовому» секторі економіки.

У представленому дослідженні були виявлені наступні соціально-правові, організаційні, економічні та психологічні джерела проблем зайнятості і працевлаштування молоді в Україні: законодавством не передбачена відповідальність за можливість відсутності робочих місць на підприємстві, на яке направляється молодий спеціаліст; відсутність гарантій щодо осіб, які навчаються; конфлікт між законами та підзаконними нормативно-правовими актами щодо правового регулювання працевлаштування молоді; відсутність юридичного закріплення відповідальності роботодавця перед молодим працівником.

Виділили, що різноманітні чинники, які впливають на працевлаштування молоді можуть бути розподілені на дві основні групи: зовнішні (характеризують загальний стан сфери працевлаштування і державного впливу на ці процеси: стан ринку праці, умови праці та розмір заробітної плати; пріоритети державної політики зайнятості та молодіжної політики, якість системи професійної освіти та її доступність, якість державного регулювання ринку праці, ефективність діяльності державних центрів зайнятості та приватних кадрових агенцій; права молоді щодо працевлаштування та гарантії їх реалізації) та особистісні, що

характеризують конкурентоспроможність молодого людини на ринку праці та розкривають її специфічні особливості як носія робочої сили (мотиваційні орієнтації, стан здоров'я, рівень освіти, соціальна активність, рівень добробуту, родинний стан, працездатність).

У нашому дослідженні визначили освітні чинники молодіжного безробіття, за якими можна зробити наступні висновки: структура освіти за напрямками підготовки не відповідає поточним і передбачуваним потребам ринку праці, також в українському суспільстві зазначають високий показник надмірної кваліфікації молоді, що є свідченням одночасно невідповідності траєкторії розвитку економіки запитам молоді, а також недостатньої ефективності механізмів професійної орієнтації молоді та функціонування системи професійної освіти (як технічної так і вищої). Висока пропозиція молоді з вищою освітою є причиною зниження вартості освіченої праці, а також до завищених вимог з боку роботодавців. В умовах трансформації суспільства вищі навчальні заклади значно втратили функцію розподілу молодих фахівців, нові стратегії пошуку роботи з випускниками ще не встигли придбати досить широкого поширення в українському суспільстві, що створює певні труднощі в їх професійному працевлаштуванні.

За результатами проведеного дослідження щодо ставлення молоді до проблем працевлаштування були зроблені висновки: 72,2% респондентів вважають безробіття негативним явищем (причиною соціальних конфліктів і зростання злочинності); 75,6% опитувальних вважає, що рівень безробіття сьогодні у країні високий; 55,6% респондентів вважає що держава винна у сьогоднішній ситуації з безробіттям молодих фахівців та на думку 15,6% що роботодавці та сама молодь і 10% опитуваних винить навчальні заклади. Важливо відмітити що при працевлаштуванні молодь зовсім не бере до уваги допомогу навчального закладу, службу зайнятості та агентства з працевлаштування. Адже 86,7% при працевлаштуванні розраховує на власні здібності та 8,9% вбачає у цьому сприятливий збіг обставин.

У дослідженні під час опитування ми розглядали блок питання, що розкриває відповіді на питання щодо такого явища як суміщення навчання та роботи студентів під час навчання в вищому навчальному закладі, адже за результатами дослідження був визначений обсяг і структура студентської зайнятості (вже з I-II курсу 47,8% студентів починають працювати; у 31,5% респондентів не пов'язана трудова зайнятість зі спеціальністю на якій він навчається), з'явилося розуміння мотивів поєднання навчання і роботи (превалювання потреб у фінансових коштах над бажанням отримати досвід роботи и меншість схиляється до думки що робота дає можливість вдало працевлаштуватися, так як роботодавці цінують досвід), визначено основні фактори, що впливають на ймовірність поєднання навчання і роботи (не отримання фінансову підтримку від сім'ї, навчання на контракті, рівень успішності).

Найбільш істотними результатами дослідження вважаємо розроблені рекомендації щодо напрямків і шляхів вирішення проблем працевлаштування молоді у сучасних українських умовах починаються з питань удосконалення молодіжної політики зайнятості в Україні:

- налагодження дієвої системи профорієнтаційної роботи з молоддю, особливо в загальноосвітніх школах, з метою допомоги вибору учнями професійного напрямку відповідно до їх здібностей та запитів ринку праці;

- підвищення кооперації між ринком освітніх послуг та ринком праці за рахунок впровадження оновлених освітніх стандартів згідно з вимогами роботодавців до знань, вмінь та навичок, якими повинні володіти молоді фахівці;

- ефективна координація зусиль навчальних закладів та роботодавців щодо працевлаштування випускників, забезпечення стажування студентської молоді, участь роботодавців у плануванні навчального процесу, тобто посилення зв'язку навчання – бізнес;

- державна підтримка сприяння працевлаштування молоді, забезпечення дієвих гарантій зайнятості шляхом залучення роботодавців та

квотування робочих місць на державних підприємствах, а також стимулювання молоді до підприємництва за рахунок надання їм додаткової державної допомоги на відкриття власної справи.

- розробка комплексних державних прогнозів щодо професійного попиту та пропозиції на ринку праці та відповідне коригування кількості місць державного замовлення;

- удосконалення роботи Молодіжних центрів праці з метою надання допомоги у працевлаштуванні молоді та розробки державних програм зайнятості студентської молоді у вільний від навчання час.

Також, нами було проаналізовано та зазначено можливі вдосконалення організаційних, економічних і правових механізмів працевлаштування молоді: президентом України було схвалено Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року, а Урядом – Концепцію Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки., які покликані розв’язати проблеми, пов’язані з низьким забезпеченням зайнятості та професійної орієнтації молоді на ринку праці, а також труднощами в переході молоді від навчання до роботи. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про заходи, спрямовані на детінізацію відносин у сфері зайнятості населення» дають молоді більшу впевненість у законному працевлаштуванні.

Взагалі-то у нашій країні досить приваблива законодавча база щодо працевлаштування молоді, та безпосередньо молодих спеціалістів: Законом України «Про зайнятість населення» та Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» передбачено: сприяти забезпеченню молоді першим робочим місцем; запровадити стимули для стажування на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, сприяти створенню молодіжних центрів праці, а також молодіжних громадських організацій для забезпечення працевлаштування молоді, реалізації програм професійного навчання молоді та вдосконалення її

професійної майстерності; держава забезпечує умови для вторинної зайнятості молоді; держава гарантує надання роботи за фахом на період не менше трьох років молодим спеціалістам.

На сьогодні вагомий вплив на працевлаштування молоді, гармонізацію системи освіти і виробництва має положення про дуальну освіту, адже його основне завдання упровадження елементів дуальної форми навчання – усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників, подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців.

У роботі представлений альтернативний вид сприяння працевлаштування молоді – це розроблена проект який направлений на забезпечення відповідності рівня професійної кваліфікації молоді потребам ринку праці. Основою проекту є застосування отриманих знань під час стажування на підприємствах, організаціях, установах, та у подальшому мати можливість забезпечити себе робочим місцем на базі проходження стажування.

Перспективу подальших досліджень ми бачимо в реалізації даного проекту, він досить докладно описаний, адже у ньому чітко сформульовані цілі (проведення періодичного і якісного аналізу попиту і пропонування на ринку праці фахівців; знизити рівень безробіття серед молоді; підвищення рівня знань та формування практичних навичок у молодих фахівців, а також подальше працевлаштування молодих фахівців; налагодження взаємовигідної співпраці між підприємствами та освітніми закладами) тому має усі перспективи на досягнення мети – знизити рівень безробіття серед молоді за допомогою підвищення рівня знань та формування практичних навичок у молодих фахівців професійно-технічних навчальних закладів та ВНЗ, а також подальше працевлаштування молодих фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абашина О. В. Дослідження факторів впливу на ефективність праці зайнятих у сучасній економіці України / О. В. Абашина // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2011. - Вип. 20(2). - С. 36-46.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2011_20%282%29_7
2. Аблов А.Ф. Деякі проблеми теорії і практики трансформації сучасного українського суспільства./ Вісник Одеського національного університету. Серія: психологія. Том 23. Випуск 2 (48). 2018. - Одеса «Астропринт», 2018. - С.7-22.
3. Агабекян Р. Л. Современные теории занятости : учеб. пособ. для вузов / Р. Л. Агабекян, Г. Л. Авагян. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 190 с.
4. Апокин А.Ю. Анализ студенческой занятости в контексте российского рынка труда // А.Ю. Апокин, М. М. Юдкевич // Вопросы экономики. 2008. Т. 6. С. 98– 110.
5. Базилевич В. Ринкова економіка: Основні поняття і категорії. Навчальний посібник./ В. Базилевич, К. Базилевич. - К.: Знання , 2006. - 263с.
6. Баришніков В. М Державне управління та державна служба / В. М. Баришніков, Ю. М. Маршавін, М. В. Туленков, В. О. Храмов– К. : ІПК ДСЗУ, 2003. – 324 с.
7. Безусий В. В. Правове реґулювання працевлаштування в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05 трудове право; право соціального забезпечення; Харківський нац. ун-т внутрішніх справ / В. В. Безусий. – Харків .. 2007. С. 15.
8. Богиня Д. П. Продуктивність праці у машинобудуванні як головний чинник ефективності виробництва (18 років поспіль) / Д. П. Богиня // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2015. - № 4(2). - С. 81-85. - Режим доступу:
[http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_4\(2\)__18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_4(2)__18)

9. Богоявленська Ю.В. Адміністративно-правові механізми управління зайнятістю молоді в Україні в умовах фінансової кризи / Ю.В. Богоявленська // Економіка та держава. – К.:Знання, 2009. - №3. – С.44-54
10. Болотіна Н.Б. Трудове право України: підручник / Н.Б.Болотіна, Г.І.Чанишева. – К.:Знання, 2000. – 564 с.
11. Бондаревська К. В. Актуальні проблеми молодіжної зайнятості в сучасних умовах / К. В. Бондаревська, А. О. Фоменко // Сталий розвиток економіки. - 2015. - № 1. - С. 110-115. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2015_1_18
12. Борданова Л. С. Особливості процесу працевлаштування молоді на ринку праці / Л. С. Борданова, Н. В. Рощина // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2016. - № 13. - С. 130-135. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2016_13_21
13. Бортнік С.М. Молодіжне безробіття в Україні: сутність, причини та шляхи розв'язання С.М. Бортнік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://asconf.com/rus/archive_view/634/
14. Бріт О.В. Сучасний зареєстрований ринок праці як інструмент державного регулювання забезпечення роботою фахівців з вищою освітою / О.В. Бріт // Економіка та держава – 2009-№1-с.106-108.
15. Вакуленко С. В. Особенности процесса трудоустройства выпускников вузов в современных условиях (по результатам мониторинга трудоустройства выпускников ХНУ имени В. Н. Каразина 2002–2004 гг.) / С. В. Вакленко // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу суспільства: збірник наукових праць. – Харків : Видавничий центр Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 2005. – 716 с.
16. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості: / В.С. Васильченко //Навчальний посібник. – К.: КНЕЦ, 2003. – 252с.

17. Виплати по безробіттю в 2018 році [Електронний ресурс]: Міністерство соціальної політики України Офіційний веб-сайт – Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua/ru/>
18. Випускники ВНЗ у реальному бізнесі: яких знань і навичок їм бракує? // Вісник Консорціуму із удосконалення менеджмент-освіти в Україні. - 2004. -№2. – С.2-3.
19. Вівсюк В. В. Політика зайнятості молоді в Україні та гендер // Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції «Гендерна конструкція соціуму: історія і сучасність» 26 - 27 квітня 2018 року Одеса. - О.: ОНУ імені І.І.Мечникова, 2018 – С. 106–111
20. Вівсюк В. В. Соціально-економічні та психологічні фактори безробіття молоді в сучасних українських умовах / Вівсюк В. В. // Збірник тез доповідей 74-ї щорічної студентської конференції Одеського національного університету імені І.І.Мечникова 26 - 27 квітня 2018 Одеса. - О.: ОНУ імені І.І.Мечникова, 2018 – С. 112 – 115.
21. Гаркавенко Н. Напрями вдосконалення політики зайнятості населення у ринкових умовах / Н. Гаркавенко // Україна: аспекти праці. – 2008. - №6. – С.26-32
22. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
23. Дубич К. В. Сучасні світові тенденції та українські реалії молодіжного безробіття [Текст] / К. В. Дубич // Вісник НАДУ при Президентіві України. – 2017. – № 3. – С. 87-94. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/72/files/8da2d225-b4b6-438e-b491-46e9faa06bb3.pdf>
24. Дунаєва Л.М. Методичні рекомендації до написання дипломних робіт ОКР «магістр» для студентів галузі знань 1301 «Соціальне забезпечення» спеціальності 8.13010201 «Соціальна робота» Інституту інноваційної та післядипломної освіти Одеського національного університету імені

- І.І. Мечникова/ Л.М.Дунаєва, У.В. Варнава, М.І. Брагар, Т.П. Хлівнюк. - Одеса: Вид-во «ВМВ», 2015. - 37с.
25. Ємельяненко Л. М. Проблеми та перспективи соціально орієнтованого інклюзивного розвитку в Україні / Л. М. Ємельяненко, К. В. Дзензелюк // Соціально-трудові відносини: теорія та практика . - 2017. - № 1. - С. 125-134. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvttp_2017_1_12.
26. Завіновська Г.Т. Економіка праці: Навчальний посібник. – К: КНЕЦ, 2003. – 252 с
27. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
28. Закон України «Про зайнятість населення» Документ 5067-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 31.08.2018, підстава - 2462-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
29. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» Документ 2998-XII, чинний, поточна редакція — Редакція від 04.11.2018, підстава - 2581-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>
30. Заярна Н. М. Вплив безробіття на суспільство та соціально-економічні наслідки / Н. М. Заярна // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.2. – С. 309-313.
31. Заяць Т.А. Методологічні аспекти дослідження молодіжного сегменту ринку праці / Т.А. Заяць, В.Л. Кравченко // Зайнятість та ринок праці: Міжвід. наук. зб. – К.: РВПС України НАН України. – 2007. – Вип. 15. – С.16–26;
32. Зеліско Н.Б. Зайнятість населення та її державне регулювання [Текст] / Н.Б. Зеліско, А.Гаврилюк // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції імені проф.

- Балацького О.Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг.ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. - Суми : СумДУ, 2015. - С. 473-475.
33. Золотухіна Л. О. Перше працевлаштування за чинним Кодексом законів про працю та проектом Трудового кодексу України / Л.О. Золотухіна, М.А. Пивонос // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ – 2012.– № 3. – С. 181-186.
34. Ільч Л. М. Основні причини українського безробіття та неучасті громадян у ринку праці / Л. М. Ільч // Формування ринкових відносин в Україні. - 2012. - № 4. - С. 204-211. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2012_4_47
35. Колот А. М. Економіка праці та соціально-трудова відносини : підручник / [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін.] ; за ред. А. М. Колота. – К.: КНЕУ, 2009. – 711с.
36. Котова О.В. Державна молодіжна політика: проблеми працевлаштування молоді / О.В. Котова // Наукові доробки молоді – вирішенню проблем Європейської інтеграції: збір наукових статей у 2 томах: Континент, 2008 Т1.-2008 - с. 38-40 –Бібліографія. с.40.
37. Кравченко В.Л. Проблеми ефективного використання праці молоді в Україні / В.Л. Кравченко // Проблеми формування ринкової економіки: Міжвід. наук. зб. Спец вип. Управління людськими ресурсами: проблеми теорії та практики. – К.: КНЕУ. – 2005. – С. 180–184;
38. Краснов Ю. Методологічні основи відтворювального механізму зайнятості населення / Ю. Краснов // Україна: аспекти праці. – 2008. - №4. – С.37-40
39. Кривцова М. С. Шляхи підвищення державних соціальних стандартів у політиці доходів населення / М. С. Кривцова // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2013. - Вип. 4. - С. 252-259. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_4_41
40. Левчук Ю.С. Теоретичні аспекти зайнятості населення / Ю.С. Левчук // Формування ринкових відносин в Україні. - 2007. - №5. – С.160-164

41. Леган І. М. Чинники впливу на конкурентоспроможність молоді на ринку праці / І. М. Леган // Сталий розвиток економіки. - 2013. - № 2. - С. 299-304. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_2_64
42. Лібанова Е.М. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціальнодемографічні аспекти / Е.М. Лібанова. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с
43. Лісогор С. Інноваційні технології працевлаштування незайнятого населення [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Rpzn/2008-2/08llspnn.pdf
44. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія і практика) : підручник / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. – 2–е вид. – К. : Каравела, 2012. – 368 с.
45. Лук'янченко Н. Д. Тенденції розвитку управлінського персоналу торговельних підприємств в сучасних умовах [Текст] / Н. Д. Лук'янченко, О. Д. Козлова // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. - 2014. - № 4 (78). - С. 11-18.
46. Мартинюк І. В. Поняття та значення стимулювання працевлаштування громадян, які є недостатньо конкурентоспроможними на ринку праці / І. В. Мартинюк // Митна справа. – 2013. – № 5(2.2). – С. 178–185.
47. Маршавін Ю. М. Єдина технологія надання соціальних послуг центрами зайнятості України (удосконалена) : науково-дослідна робота / Ю. М. Маршавін, Д. Ю.Маршавін, Л. Є. Ляміна, Л. М. Фокас. – К., 2010. – 485 с.
48. Маршавін Ю. Методичні рекомендації щодо надання центрами зайнятості соціальних послуг роботодавцям / Ю. Маршавін, Л. Ляміна, Л. Фокас та ін. – К.: ІПК ДСЗУ, 2004. – 56с. Професія. Кар'єра. Успіх : метод. посіб. / авт.-упоряд.: Т. Л. Лях, Ю. М. Малієнко, Н. Є. Троценко та ін. ; за заг. ред. Т. П. Цюман. – К. : Основа-Принт, 2010. – 132 с.
49. Міжнародне бюро праці, 2006 рік. Факти про молодіжну зайнятість (ILO, Facts on Youth Employment) [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ilo.org/public/english/employment/yett/download/fact06-e.pdf

50. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua>
51. Міністерство соціальної політики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua>
52. Мохеша М.Б. Економіка праці та соціально – трудові відносини. Навчальний посібник. – К.: Видавництво Європейського університету, 2003.- 188 с.
53. Моя перша робота: poradnik dla molodi : [метод. посіб.]/ упоряд.: С.М. Артеменко, Л. Л. Горобчук, Н. Є. Троценко, Т. П. Поліщук ; за ред. Н. Є. Троценко. – Бердичів : Приватна друкарня Синельникова, 2011. – 136 с.
54. Наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державної служби статистики України від 03.02.2017 № 178/147/31 «закон затвердження Методики визначення прожиткового мінімуму» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0281-17>
55. Нос І.Є. Молодь на ринку праці в Україні: оцінка сучасного стану зайнятості / І.Є. Нос, О.В. Раєвнева // Глобальні та національні проблеми економіки. – Вип.2. – 2014. – С. 322-327.
56. Онікієнко В. В. Промисловий комплекс у системі макроекономічних процесів та трансформації ринку праці України / В. В. Онікієнко // Український соціум. - 2012. - № 4. - С. 101-122. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2012_4_9.
57. Ортікова Н. В. Соціально-психологічні чинники молодіжного безробіття у сучасних дослідженнях / Н. В. Ортікова // Ринок праці та зайнятість населення. - 2015. - № 2. - С. 44-45.
58. Пасічніченко С. В. Соціальний захист молоді у сфері працевлаштування як знаряддя реалізації державної політики зайнятості / С. В. Пасічніченко // Соціальна робота в Україні: теорія і практика . – 2013. – № 12. – С. 151–161.

59. Пахомова Т. М. Сучасний стан зайнятості та безробіття в Україні / Т. М. Пахомова // Вісник Київського інституту бізнесу і технологій. - 2016. - № 1. - С. 86-91.
60. Пілігрим А.С. Правові проблеми працевлаштування молоді: / А.С. Пілігрим, Е.В. Красовська // [Електронний документ] Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2011/Pravo/4_82774
61. Помінчук С. Г. Українська молодь як перспективний сегмент ринку праці / С. Г. Помінчук // Ринок праці та зайнятість населення. - 2015. - № 4. - С. 28-31 : табл. - Бібліогр. в кінці ст.
62. Попов С. В. Правовий механізм реалізації конституційного права на працю в сучасних умовах: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.05 – трудове право; право соціальні о забезпечення; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України С. В. Попов. – К, 2010. – С. 10.
63. Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016-2020 роки та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» Документ 148-2016-п, чинний, поточна редакція — Редакція від 21.09.2018, підстава - 717-2018-п [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF>
64. Професія. Кар'єра. Успіх: впровадження методики профорієнтації для дітей старшого шкільного віку : метод. посіб. / авт.-упоряд.: Т. Л. Лях, Ю. М. Малієнко, Н. Є. Тимошенко та ін. ; за заг. ред. Т. П. Цюман. – 2-ге вид., перерод. та доп. – К. : Основа-Принт, 2013. – 184 с.
65. Реус О.С. Правове регулювання трудової діяльності неповнолітніх в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: за спеціальністю 12.00.05 – трудове право, право соціального забезпечення / О.С. Реус // Національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2003.-19 с.
66. Розпорядження від 05 вересня 2018 р. № 649-р Кабінету Міністрів України «Про заходи, спрямовані на детінізацію відносин у сфері зайнятості населення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zahodi-spryamovani-na-detinizaciyu-vidnosin-u-sferi-zajnyatosti-naselennya>

67. Розпорядження кабінет міністрів України від 19 вересня «Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80>
68. Рошин С.Ю. От учебы к работе: трудности перехода С. Ю. Рошин //Отечественные записки. 2006. №30 (3). С. 134–151
69. Руженський М. М. Працевлаштування як форма соціального захисту населення/ М. М. Руженський // Ринок праці та зайнятість населення. – 2013. – № 2. – С. 8–11.
70. Семенюк М. Молоді – гідну та продуктивну зайнятість / М. Семенюк // Соціальний захист. – 2012. – № 4. – С. 18–20.
71. Семикіна М. В. Мотивація праці: нова парадигма в умовах конкурентного середовища / М. В. Семикіна // Чернігівський науковий часопис Чернігівського державного інституту економіки і управління. Сер. 1 : Економіка і управління. - 2011. - № 2. - С. 117-124. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chnch_ekon_2011_2_18.
72. Семикіна М. В. Трансформації зайнятості як фактор зміни мотиваційних моделей поведінки на ринку праці / М. В. Семикіна, Н. А. Іщенко, М. В. Бугайова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2015. - Вип. 27. - С. 148-157. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2015_27_20
73. Социальная помощь безработным / под общ. Ред. И. Д. Зверевой. – К.: Наук. світ, 2001. – 26 с.
74. Соціальна робота у сфері зайнятості населення : навч. посіб. для студ. спец. соціальна робота / за ред. В. В. Харабет, А. І. Андрющенко, В. М. Ніколаєвського. – Маріуполь : Новий світ, 2012. – 568 с.
75. Федькович Г. Гендерна та вікова дискримінація на ринку праці в Україні: порівняльний аналіз законодавства, дослідження та моніторинг,

- досвід громадянського представництва / Федькович Г., Поцюрко Р., Трохим І., Чумало М. – Львів : Львівська політехніка, 2006. – 104 с.
76. Хмелярчук М. І. Зайнятість і соціальний захист молоді [Текст] / М. І. Хмелярчук ; НАН України, Ін-т регіон. дослідж., Нац. банк України, Львів. банк. ін-т. - Л. : ЛБІ НБУ, 2003. - 155 с.: рис., табл. - Бібліогр.: с. 147-155.
77. Хохрякова І.В. Державне управління зайнятістю молоді в контексті формування нових державно суспільних відносин в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.01 "Теорія та історія держ. управління" / І.В.Хохрякова. Дніпропетровськ, 2010. – 20 с.
78. Чистов С. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / С. М. Чистов А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. - К. : КНЕУ, 2000.-316с.
79. Шевченко Л. С. Ринок праці: сучасний економіко-теоретичний аналіз : монографія / Л. С. Шевченко– Х. : [б. в.], 2007. – 336 с.
80. Штанська О.В. Зарубіжний досвід взаємодії державної молодіжної політики та політики зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://82-117-235-189.gpon.sta.kh.velton.ua/e-book/db/2008-1/doc/5/08.pdf>
81. Щотова Ю. М. Правове регулювання працевлаштування молоді в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 «Трудове право; право трудового забезпечення» / Ю. М. Щотова. - Х., - 2013. -19 с.
82. Ягірська О. В. Становлення ринку праці молоді в трансформаційній економіці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.08.01 «Економічна теорія» / О. В. Ягірська. — К., 2002. — 21 с
83. Янбарисова Д. М. Работа во время учебы в вузах Татарстана: влияет ли она на успеваемость? / Д. М Янбарисова //Вопросы образования. 2014. №1. С.213–237.
84. Яременко О. О. Теоретичні аспекти золотовалютних резервів / О. О. Яременко // Економіка та держава. - 2011. - № 11. - С. 114-116. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2011_11_32.

85. Ярошенко О. М. Проблеми та перспективи правового регулювання зайнятості та праці молоді / О. М. Ярошенко // Вісник Академії правових наук України. - 2014. - № 4. - С. 205-213.)
86. Beerkens M., Mägi E., Lill L. (2011) University Studies as a Side Job: Causes and Consequences of Massive Student Employment in Estonia // Higher Education. Vol. 61. No 6. P. 679–692.
87. Brennan J., Duaso A., Little B., Callender C., Van Dyke R. (2005) Survey of Higher Education Students' Attitudes to Debt and Term-Time Working and Their Impact on Attainment
88. Choy S. (2002) Nontraditional Undergraduates: Findings from the Condition of Education. NCES 2002–012. Washington, DC: US Department of Education, National Center for Education Statistics.
89. Kalenkoski C. M., Pabilonia S. W. (2010) Parental Transfers, Student Achievement, and the Labor Supply of College Students// Journal of Population Economics. Vol. 23. No 2. P. 469–496.